

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-101>

УДК 378.147

Шевченко С.П.

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Статтю присвячено особистісно-орієнтованому напрямку, що є невід'ємною частиною інтерактивних методів навчання іноземної мови. Авторка акцентує увагу на важливості та ефективності застосування інтерактивних методів у процесі викладання курсу професійної англійської мови у вищій школі. У статті розглянуто дидактичні передумови організації інтерактивного навчання, проаналізовано ефективність кожного наведеного прикладу інтерактивного завдання, які становлять основу для формування іншомовної комунікативної компетенції здобувачів. Підкреслюється позитивний вплив інтерактивних занять з професійної англійської не тільки на рівень мовної компетентності здобувачів, а також на особистісні характеристики та атмосферу стосунків в академічній групі. Крім цього, приділяється увага ролі викладача у процесі організації занять з професійної англійської інтерактивної спрямованості.

Ключові слова: професійна іноземна мова, інтерактивні методи навчання, методика «мозкового штурму», вебквест, рольова гра, парна робота, тематична дискусія.

Shevchenko Svitlana

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

INTERACTIVE METHODS USE IN THE PROCESS OF ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES COURSE TEACHING

Summary. The article deals with the question of interactive methods use in the process of ESP (English for specific purposes) course teaching. The author gives an outline of the main tasks and types of interactive activities in the process of ESP course teaching to reinforce autonomy and motivation of students. Brainstorming technique, pair work, role play, discussion, webquests, mingle tasks are the most popular interactive tasks and activities in the process of ESP course teaching. The purpose of brainstorming activity is to generate as many ideas as possible within a specified period of time. Mingle tasks are an effective way to involve students actively in communicative interactions and increase their talking time. Webquests are considered good for revision classes. These tasks can be realized individually or in mini groups. Discussion is good for starting any new topic or unit. It is possible to discuss in pairs, mini groups or all together. The author stressed that role plays are excellent opportunity to express personal point of view. Individual approach should be used for choosing a role for every student. Interactive tasks and activities are considered as effective methods to improve the quality of foreign language teaching and learning. Besides, the role of the interactive methods of teaching is stressed as to their positive effect on not only students' language competence but some personal characteristics and interrelations within academic groups. Special attention is paid to the English instructor's role in this process. Now an English instructor is an advisor, partner, coordinator, and a student becomes a rightful participant of education process. The main requirement of interactive methods use is creativity of an instructor that will provide nonstandard, effective and interesting classes. Interactive methods allow not to forget that every learner is unique and brings to the process of education her or his personal opinion, point of view and attitude. Interactive classes have atmosphere of educational interaction between a learner and an educator that influences well the quality of learning English language. Interactive methods of teaching ESP course capable to remove communication barriers, help with psychological discomfort, raise self-assessment, improve memory and creative thinking.

Keywords: interactive methods, English for specific purposes, brainstorming technique, role play, webquest, pair work, mingle activity.

Вимоги сучасних освітніх програм з іноземних мов мають на меті підготовку слухачів з діалогічною мовленнєвою компетенцією та передбачають оволодіння вміннями логічно, послідовно і обґрунтовано висловлювати власну точку зору. Вислови слухачів повинні бути послідовними і переконливими. Кожен слухач повинен вміти погодитись або спростувати точку зору співрозмовника, тактично вступити або закінчити розмову враховуючи правила етикету країни співрозмовника. Досягнення всіх вище зазначених цілей потребує впровадження в процес навчання іноземної мови більш досконалих стратегій та методів навчання. Такими методами навчання є інтерактивні методи, застосування яких допоможе зробити навчальний процес більш ефективним та які стануть запорукою успіху діяльності викладача вищої школи.

Постановка проблеми. Запровадження інтерактивних методів навчання змінить навчаючу діяльність викладача на пізнавальну діяльність здобувача освіти, що в свою чергу, стане поштовхом розвитку його ініціативності, активності і творчого потенціалу. Крім цього, інтерактивні прийоми стимулюють розвиток особистих здібностей здобувача вищої школи, подальшої індивідуалізації навчання, залучення до колективних (командних) форм роботи під час заняття та самостійної підготовки. Викладач, в свою чергу, починає виконувати роль координатора, радника або партнера студента.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання інтерактивних методів навчання на всіх етапах освітнього процесу не є інновацією у методиці виховання і підготовки дітей і молоді. Це свідчить про те, що різним аспектам інтерак-

тивного навчання було присвячено багато робіт вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, методистів і науковців, наприклад Д. Браун, Л. Карел, С. Каган, С.Ю. Ніколаєва, Г.О. Сиротенко та ін. Результати всіх існуючих на даний момент досліджень цієї області методики та педагогіки обґрунтовують ефективність використання інтерактивних методів навчання в навчально-пізнавальній діяльності студентів з оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування.

Виділення частин загальної проблеми, які не було вирішено раніше. Інтерактивні методи навчання дозволяють створювати ситуації, де студенти повинні діяти самостійно, підштовхують до самостійної діяльності, залучення до процесу самовдосконалення, сприяють до пошуку нових ідей.

Важливою умовою запровадження інтерактивних методів має бути яскрава творчість та ініціатива викладача, що допоможе створити атмосферу довіри в навчальному колективі і виступає гарантом нестандартного підходу до планування занять.

Мета статті – обґрунтування ефективності використання інтерактивних методів навчання англійської мови під час викладання курсу професійної іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Метою навчального курсу «Іноземна мова за фаховим/ професійним спілкуванням» є підготовка студентів до адекватного функціонування у конкретних професійних ситуаціях. Виходячи з цього, викладач повинен проаналізувати їхні мовні й навчальні потреби на різних етапах викладання курсу, з метою внесення коректив. Для цього викладачі можуть використовувати різні методи викладання і педагогічних досліджень: співбесіди, опитувальники, інтерактивні методи [1]. До найбільш розповсюджених інтерактивних методів навчання професійної іноземної мови можна віднести наступні:

- тематичні дискусії;
- вебквести;
- рольові (ділові) ігри;
- методика «мозковий штурм»;
- парна робота;
- завдання типу “Mingle”.

Інтерактивні завдання мотивують студентів до вивчення іноземної мови, дають поштовх до використання різних стратегій навчання і спілкування, і як результат посилюють відчуття власного успіху, що надає впевненості, а значить підвищує якість знань.

Тематична дискусія може бути основана на етапі введення будь-якої теми або нового фахового вокабуляру. Наприклад, студентам спеціальності «Садівництво і виноградарство» можна запропонувати введення теми «Пори року» у вигляді дискусії. Спочатку викладач повідомляє тему заняття і звертає увагу студентів на дошку, де заздалегідь підготовлені питання для подальшого їх обговорення в мікрогрупах: *Do certain crops grow better during certain seasons? Why or why not? Which crops grow best during each season?* Коли обговорення в мікрогрупах завершено, бажаючи з кожної мікрогрупи діляться своїми ідеями щодо обговорених питань з всією групою студентів.

Вебквести можуть охоплювати окрему тему, навчальний предмет або бути міжпредметними. Студенти напряму підготовки «Харчові технології» у Таврійському державному агротехнологічному університеті виконують завдання з вебквесту на другому етапі навчання курсу ESP (English for specific purposes). Методичні розробки кафедри для студентів цієї спеціальності містять завдання з вебквестів за фаховими темами. Наприклад, студенти вивчають тему «Етикетування продуктів харчування». Після опрацювання тексту, вправ та завдань розділу методичної розробки студенти вже обізнані щодо головних правил оформлення етикеток різних продуктів харчування. Для того щоб детальніше ознайомитись з міжнародними або Європейськими правилами етикетування продуктів харчування викладач пропонує виконати завдання з вебквесту, яке буде спрямовано на вилучення додаткової інформації та опанування міжнародних правил етикетування з подальшим використанням цього матеріалу у процесі формування грамотного фахівця харчових технологій міжнародного рівня.

Webquest

Search the Web for further details of Food Labeling Regulations. Report your findings to others in your group.

These sites may help:

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_food_labeling_regulations

<https://www.food.gov.uk/business-guidance/packaging-and-labelling>

http://ucfoodsafety.ucdavis.edu/Food_Processing/Labeling_Food_Products/

Студенти виконують запропоновані завдання вебквесту індивідуально або у мікрогрупах, а потім представляють їх в електронній (міні-презентація), друкованій (постер) чи усній формах [2].

Головними елементами рольової гри навчального характеру є ролі та ситуації. Рольова (ділова) гра на другому етапі підготовки будь-якого фахівця з іноземної мови має індивідуальні риси, без яких гра не може вважатись діловою. Умови гри потребують приближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності здобувачів, поетапний розвиток подій, де виконання завдань попереднього етапу впливає на хід наступного; наявність конфліктних ситуацій; спільна діяльність учасників гри за умови виконання певних ролей; правила, що регулюють хід гри; елемент змагання; розроблена заздалегідь система оцінки ходу і результатів гри [3].

Наприклад, студентам спеціальності «Агрономія» можна запропонувати наступне завдання за ролями. По-перше, треба розділити студентів на дві мікрогрупи, групу фермерів і групу експертів-фахівців з проблем пов'язаних з питаннями родючості різних типів ґрунтів. Учасники кожної мікрогрупи мають свої завдання: студенти-фермери мають питання щодо вирощування різних сільськогосподарських культур на полях з різним складом ґрунту; роль студентів-експертів полягає в тому щоб надати поради щодо поліпшення родючості різних типів ґрунтів. Такий тип інтерактивних завдань потребує глибоких знань з майбутньої спеціальності здобувачів, а також гарних знань лексики за фахом.

Завдання мозкового штурму використовуються на заняттях з професійної англійської для за-

кріплення або повторення фахової термінології та фраз для опису подій і функцій, уточнення деталей, згоди і незгоди з чимось, тощо. Під час викладання курсу англійської мови за фахом завдання з мозкового штурму можуть плавно переходити до парної роботи. Наприклад, студентам спеціальностей «Садівництво і виноградарство» та «Агрономія» можна запропонувати наступне завдання за темою «Основи селекції»: спочатку студенти, завдяки мозковому штурму, повторюють розмовні кліше для уточнення деталей (*What was the reason for...? What exactly...? What were your intentions...?, etc.*). Потім студенти поділяються на пари. Кожна пара повинна розробити новий сорт томатів. Треба зазначити, що кожній парі потрібно продумати деякі деталі нової культури, а саме ціль розробки, процес розробки, переваги нової культури, тощо. Коли всі пари завершили виконання завдання, викладач об'єднує дві пари щоб отримати мікрогрупи з чотирьох осіб. Кожна мікрогрупа буде містити два студенти А і два студенти Б. Студенти А, використовуючи нові лексичні одиниці та розмовні кліше, які було повторено на початку виконання завдання, ставлять питання студентам Б про розроблену культуру. Після, студенти міняються ролями. Фінальним підсумком буде презентація студентами А ідей кожної мікрогрупи щодо нової культури студентів Б і навпаки.

Завдання типу “Mingle” це ефективний спосіб активно залучити слухачів до комунікативної взаємодії і подовжити їх час спілкування. Особливістю завдань типу “Mingle” є те що всі учасники працюють одночасно у парах або мікрогрупах, спілкуються за завданням, роблять нотатки, а потім переміщуються до іншого партнера або мікрогрупи. Під час виконання завдань даного типу викладач не має можливості контролювати кожного студента, а тому фокусує увагу на тих студентах, які потребують підтримку у вигляді корекції граматичної складової їх висловлювання або допомоги у перекладі будь-якого слова [4].

Список літератури:

1. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Бакаева Г.Є., Борисенко О.А., Зуєнок І.І., Іванішчева В.О., Клименко Л.Й., Козимирська Т.І., Кострицька С.І., Скрипник Т.І., Тодорова Н.Ю., Ходцева А.О. Київ : Ленвіт, 2005. 108 с.
2. Шевченко С.П. Використання вебквестів на заняттях з іноземної мови. *Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полі етнічному суспільстві*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 6-7 листопада 2014 р.). Мелітополь, 2014. С. 7–8.
3. Маслько Е.А., Бабинская П.К., Будько А.Ф., Петрова С.И. Настольная книга преподавателя иностранного языка: справ. пособие. Мн. : Выш. шк., 1997. 522 с.
4. Elena Borzova Mingles in the foreign language classroom. *English teaching Forum*. 2014. Volume 52. Number 2. P. 20–27.
5. Neil O'Sullivan, James D. Libbin. *Agriculture Teacher's book. Career Paths Express Publishing*, 2011. 41 p.
6. Clare Reynolds, Jenny Dooley. *Plant production Teacher's guide. Career Paths Express Publishing*, 2015. 101 p.

References:

1. Bakaieva, G.Ye., Borysenko, O.A., Zuienok, E.I., Ivanishcheva, V.O., Klivenko, L.Y., Kozymyrs'ka, T.I., Kostryts'ka, S.I., Skrypnyk, T.I., Todorova, N.Yu., & Hodtseva, A.O. (2005). *Prohramma z angliis'koyi movy dlia profesiinoho spilkuvannia* [Educational programme of English for specific purposes course]. Kyiv: Lenvit. (in Ukrainian)
2. Shevchenko, S.P. (2014). Vykorystania webkvestiv na zaniattiah z inozemnoii movy [Webquests use during foreign language classes]. Proceedings of the *Aktual'ni problem funktsionuvannia movy i literatury v suchasnomu polietnichnomu suspil'stvi: II Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia (Ukraine, Melitopol, November 6-7, 2014)*. Melitopol: Aktual'ni problem funktsionuvannia movy i literatury v suchasnomu polietnichnomu suspil'stvi, pp. 7–8.
3. Maslyko, Ye.A., Babinskaya, P.K., Bud'ko, A.F., & Petrova, S.I. (1997). *Nastol'naya kniga prepodavatel'ia inostrannogo yazyka* [Handbook of English language instructor]. Minsk: Vysh. shk. (in Russian)
4. Elena Borzova (2014). Mingles in the foreign language classroom. *English teaching Forum*, vol. 52, no. 2, pp. 20–27.
5. Neil O'Sullivan, James D. Libbin (2011). *Agriculture Teacher's book*. Career Paths: Express Publishing.
6. Clare Reynolds, Jenny Dooley (2015). *Plant production Teacher's guide*. Career Paths: Express Publishing.

Наприклад, студентам спеціальності «Садівництво і виноградарство» можна запропонувати наступний тип завдання за темою «Контроль хвороб і шкідників сільськогосподарських культур». Спочатку студенти повинні скласти п'ять питань за запропонованою ситуацією, наприклад: «Краще вирощувати сільськогосподарські культури, які стійкі до шкідників ніж використовувати отрути проти них». Після складання питань студенти вільно переміщуються аудиторією та ставлять один одному ці питання. Коли всі студенти спілкувались, пропонується обговорити деякі відповіді з всією групою студентів. Викладач під час виконання цього завдання виконує роль модератора та консультанта з допомоги у перекладі деяких лексичних одиниць фахової спрямованості.

Висновки та пропозиції. Використання інтерактивних методів навчання під час викладання курсу професійної англійської мови дійсно є дуже ефективним засобом для підвищення рівня володіння фаховою тематикою, вдосконалення вміння спілкуватись за професійно спрямованими темами, але для реалізації мети цих методів здобувачі потребують бути обізнаними за темами фахових дисциплін. Таким чином, ми можемо говорити про успішне запровадження інтерактивних методів до процесу викладання курсу професійної англійської за умови наявності міжпредметних зв'язків.

Потреба у використанні інтерактивного навчання в сучасній освіті посилює актуальність теоретичних та практичних розробок за указаними методами, осмислення їх структури, змісту і ролі в сучасній вищій школі, а також у підготовці висококваліфікованих фахівців та вихованні сучасної молоді.

Запровадження інтерактивних методів навчання у процес викладання професійної англійської мови – це поєднання традиційних академічних здобутків із сучасними методами, заснованими на інноваційних підходах до викладання та творчих процесах.